

Johann Daniel Overbeck

**Memoria Vitae Viri Nobilissimi Prvdentissimi Et Amplissimi Iohannis Gvilielmi
Rettich Inclitae Reipvblicae Lvbecensis Senatoris Meritissimi Litteris Consignata**

Lvbecae: Imprimebat Georgivs Christianvs Green, [1788?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1757137882>

Druck Freier Zugang

4°

Behn,
Pettich.

1788.

U₂ II-4°
226/200

J z II

3226/200

-40

MEMORIA VITAE
VIRI
NOBILISSIMI PRVDENTISSIMI ET
AMPLISSIMI
IOHANNIS GVILIELMI
RETTICH

INCLITAE REIPVBLICAE LVBECENSIS
SENATORIS

MERITISSIMI

LITTERIS CONSIGNATA

A

IOHANNE DANIELE OVERBECK

GYMNASII LVBECENSIS RECTORE

SOCIETATVM TEVTONICARVM GÖTTINGENS. IENENS. ET ALTDORFINAE

LATINAE MARCHICOBADENSIS COLLEGA HONORARIO.

LVBECAE

IMPRIMEBAT GEORGIVS CHRISTIANVS GREEN

MAGNIFICI SENATVS TYPOGRAPHVS.

De Viro aliquid post Eius obitum scribere iussus sum, qui sic erat et summis apud nos et infimis carus, ut fere diligi videretur, immo honorari, tantum non ab omnibus. Quam rem profecto non sola illa, qua tam laudabiter functus fuit, primaria dignitas effecerat, quam videlicet assecuti qui erant, minime omnes omnium amore, ut ille, eodemque modo floruerunt. Sed necesse est, ut illud praeter haec alio quodam laudum genere praestantiarumque fit adeptus; de quo sic loqui, ut penitus rem omnem eloquar, nemo sane putabit meum esse, qui, si maxime gauderem ea, qua careo, rerum perspicientia, et si facultate dicendi, qua non sum praeditus, instructus essem, nunc tamen ab exsequendo eiusmodi negotio, si non aliis rebus, vel ipsa temporis angustia, excluderem.

In vniuersum lequuntur philosophi, et in his ille caeterorum, sua saltem eloquentia, facile princeps, TULLIVS (1), de quodam aditu ad multitudinem, quo in vniuersorum aliquis animos tanquam influere possit. Eoque refert idem benevolentiam illam, quae maxime capiat beneficium, secundo autem loco ipsa benefica voluntate moueatur; refert famam et opinionem liberalitatis, beneficentiae, iustitiae, fidei omniumque earum virtutum, quae pertinent ad mansuetudinem morum et ad facilitatem.

Atque ex his maxime virtutibus perlucere, ait, illud ipsum, quod honestum decorumque dicimus, quodque per se placet nobis, naturaque sua et specie animos omnium commouet. Post, ubi hoc addidit (2): Idcirco illos, in quibus eas virtutes esse remur, a natura ipsa diligere cogimur; tandem ita concludit (3): Atque hae quidem causae diligendi grauissimae: possunt enim praeterea nonnullae esse leuiore. Quanam ergo? Nempe sine dubio formositas, et ordo quidam et ornatus ad actionem aptus, ut alibi (4) loquitur, quibus in rebus positum esse dicit decorum illud, quod in omnibus factis et dictis, in corporis denique motu et statu cernitur. Hasce causas autem non eo leuiore vocauit, quasi omnino negligendae essent, sed quod a viro sapiente, quando de rebus maioribus agitur dignioribusque, his ipsis posthabendae sunt.

Nam, ut nunc loquar tantum de formositate, quis est, qui non corporis aliqua dignitate ac venustate virtutem ipsam quodammodo condecorari posse fateatur? Quem non saepe tenuit illud, quod est apud VIRGILIUM de Nisi amico (5):

*Tutatur fauor Euryalum lacrimaeque decorae
Gratior et pulchro veniens in corpore virtus?*

At e contrario suum condiscipulum Claranum L. ANN. SENECA laudans in epistola (6) haec scribit: Errare mihi visus est, qui dixit: Gratior est pulchro veniens e corpore virtus. Certe Claranum nostrum coepi intueri. Formosus mihi videtur, et tam rectus corpore, quam est animo. Cur ita? Scilicet hominem antea depinxerat senem, sed viridem animo ac vigentem, ideoque colluctantem, ut ait, cum suo corpusculo, in quo vituperat naturam philosophus, quod talem animum male collocauerit, condiscipulum vero suum hoc magis laudat, quod omnia vicerit impedimenta et ad caetera contemnenda, sic enim loquitur, a contemptu sui venerit.

Caeterum pulchritudinis vel ab ipso CICERONE magna ratio habetur, eius in primis, in qua inest virilis aliqua dignitas. Ad quam tuendam, ut a forma remoueatur omnis viro non dignus ornatus et huic simile vitium in gestu motuque caueatur, postulat (7); quod in utroque genere non, quae palaestricam et histrionum quandam sapiunt artem, sed, quae sunt recta et simplicia, laudantur. Cuiusmodi praecepta ibidem plura dat.

Effet ergo mihi commendandus aliquis excursus in hasce virtutes, in liberalitatem dico beneficentiamque, in iustitiam, in fidem. Explicanda mansuetudo morum et facilitas esset. Accedendum etiam ad formositatem quandam, et ad ordinem, et ad ornatum, si fuisset a me funebris aliqua laudatio requisita, nec plura tamen mihi suppeditata, quibus materiae possem loco vti. Hisque de rebus omnibus o quam possent multa, id si ageretur, et quam praeclara, quamque vera, proferri!

Nunc quoniam his ambitionibus minime est opus in hoc Viro, quem scimus fuisse a nemine fere non amatum, et ita amatum, ut ipsi plurimi, paene dixerim, plura etiam bona, quam ipse sibi videretur optare, apprecarentur, ad ea me statim, quae iam studiose sunt at simpliciter narranda, conuertam.

Editus est in hanc lucem IOHANNES GVILIELMVS RETTICH Lubecae, anno saeculi trigesimo quinto, ante diem septimum Aprilis, et genere ortus ad hunc usque diem laude, fama, cognationibus, affinitatibus florentissimo.

Patrem etiamnum colit quisque, vita licet ante annum hunc iam sextum decimum functum, IOHANNEM HENRICVM RETTICH, Ciuem primarium et Mercatorem fide, probitate, fortuna, meritis praestantissimum, quem usque ad duodecagesimum aetatis annum, quo mortuus est, saeculi anno LXXII. a. d. XXXI. Octobris, non patriae modo linguae sonus, ut fieri solet, Sueuicae scilicet, verum frugalitas etiam Sueuorum aetatis antiquae simplicitasque distinxit, distinguere saltem plurimis visa est.

Matre, Matrona largiter ornata vario laudum genere, MARGARETA ELISABETA GOERTZIA, minores apud nos pietate, sanctitate, virtute a multis retro annis feminae innumerae fuerunt, nulla facile superior vixit, mortua illa saeculi anno LIV. Septembris die septimo, quam postmodum a. LV. a. d. IX. Iunii in toro geniali nobilissima et quibusque virtutibus praestantissima Matrona, CATHARINA ELISABETA, gentis OLDENRATHIAE, Vidua hodie viri quondam nobilissimi et experientissimi, CHRISTIANI FRIDERICI DAENICKE, scientiae Medicae Doctoris et Effectoris celeberrimi, exceperit.

Tubingae Sueuorum, ubi Pater superioris anno saeculi xcv. a. d. xvi. Octobris erat natus, comites antiquitus floruisse accepimus Palatinos, et arcem ibi inhabitasse, quae adhuc superest, peructustam, quae res ciuitati olim sane non multo minus, quam hodie academia, splendoris attulit. Huic arci memorabilis est, quum ipsa vetustate, tum praeter longitudinem pariter et altitudinem, fornicum quoque crassitudine totoque apparatu, vinaria cella subiecta; cuius quod mentionem facimus, esse debet nemini mirum.

Nam

(1) CIC. de officiis Lib. II. c. 9. f. 31.

(2) Ibid. sect. 32.

(3) Ibidem.

(4) De offic. Lib. I. c. 35. f. 126.

(5) Aeneid. Lib. V. v. 343. 344.

(6) Epist. 66. init.

(7) De offic. Lib. I. c. 36. f. 136.

Nam Auus Paternus IOHANNES RETTICH, quoad vixit, huic cellae procurandae praepositus fuit. Paterna vero Auia, huius vxor, ANNA REGINA fuit, gente RVFFIA.

Et generis huius Paterni quod vltiorem nullam possumus notitiam dare, non oportere nos credimus nobis vehementer irasci. Sed si quis est forte, cui displiceat ista res, hunc vt placare quodammodo possit illud, optamus, quod de stirpe Materna iamiam licebit paullo plura proferre, saltem gradus illius attingere satis altos.

Etenim gentis Maternae Auus, IOHANNES GVILIELMVS GOERTZIVS, dum vendidit vinum in eadem domo, in qua deinde mercatum initio instituit Pater, et se honeste aluit et suos. Auia vero SOPHIA CATHARINA IOSTENA produxit vsque ad annum XXI. saeculi vitam.

De Proauis Proauisque Maternis adhuc non nisi secundus et secunda exstant: Ille CHRISTOPHORVS IOSTEN vini mercatui felicem operam impendit; huic CLARAE MARIAE STEINFELDIAE nomen fuit.

De Atauis denique Atauisque cum tertio atque tertia quartum quartamque coniungimus. Nam tertius ANDREAS IOSTEN Arithmeticus fuit Lubecensis, tertia MARIA BOTHE, alius Arithmetici HENRICI BOTHII, et ELISABETAE BVRMEISTERIAE, filia. Quartus AVGVSTVS STEINFELD suo tempore Mustini, qui pagus est in terra Saxonum Leoburgica, sacrum gregem paut. Quarta denique MAGDALENA DREVESEN fuit, HENRICI DREVESEN, mercatoris illo tempore Lubecensis, filia.

Nec vero Parentibus ea defuit probitas eaque virtus, quae satis exemplo posset bonae indolis filio esse. Sed Huic tamen, praeter domesticam, qua fruebatur, educationem sanctamque quum paternam, tum et maternam disciplinam, incitamento maximo ad currendum in stadio virtutum fuisse vestigia maiorum, quis est, qui dubitare possit? Et accessit ad imbuendum primo ingenium pietate et litteris opera adiutrix viri clarissimi HELMVTH IACOBI GAEDICKE, quem praeceptorem deinde primum habuit schola Cathedralis, ad paullo altius egregioque cum fructu euehendum viri hodie admodum reuerendi praeclarissimique, IOACHIMI HENRICI OSTERMEIERI, A. M. et sacrarum ouium in agro Trauemundano Pastoris meritissimi, quem et fides et eruditionis decus et celebritas tantopere exornat. Certe quam capaci mente, quam obediens, quamque modestus esset puer, annuo spatio in tertia scholae classe, cui fuerat anno XLIV. saeculi insertus, ipse factus eodem anno Gymnasii Subrektor, quotidie testis fui. Quo tempore in primis quoque placebat praeceptoribus praeter me duobus longe meritissimis, nempe non cognato tantum suo CASPARI RVETZIO Cantori, sed etiam CAROLO HENRICO LANGIO A. M. Conrectori.

Scholae hinc valedicto, vt ad res magis praepararetur mercatorias, calligraphicis vacauit exercitationibus et rationariis, duce SCHÜTTIO, magistro Arithmetices. Inde consilio eodem et vt linguae Gallicae imbiberet elementa, domum et inter alumnos receptus est a. XLVIII. a francogallico homine DV PARQVET, ad quem tum aliquo numero iuuenes educandi confluere solebant.

Iam vero in paternam rediit disciplinam, introductus nempe a. L. Parentis in conclaue mercatorum secretius, cui vel vnicum interfuisse annum tantundem ipsi valebat, quantum alibi consumsisse quam plurimos. Quare statim insequenti anno LI. transire poterat Hamburgum ibique REINERSIORVM Fratrum Pari, mercatibus magnis atque peruagatis florentissimo, felicissimam per quadriennium fere operam commodare.

Redux inde domum factus a. LV. Patris in primis negotia fideliter curare suum duxit. Sed simul tamen et suum facere mereatum felici omine incepit. Et illo tempore quodcumque sibi et quantulumcunque superesse videbat otii vel ab ordinariis laboribus, vel ab itineribus iterum iterumque faciendis, id omne, pro insigni amore patriae, vt egregie disceret in primis, quid ciuium, quid rei publicae interesset, impendit. Equidem audiui callidos, vt arbitror, harum rerum aestimatores, qui iudicarent, paucos ciuium esse status totius ciuitatis notitia ipsi pares, pauciores ac forte nullos ipso superiores. Iidemque de ipsius mercandi peritia, nam ordinis erant mercatorii, plane similem ferebant sententiam, seseque semper ab illo non pauca didicisse, ad rem vtramque facientia, fatebantur.

Ac ciuilia mercatoriaque negotia curare alternatim domi, mercatoria sola sibi commendata habere in itineribus, visus est, institutis illis praecipue in Pomeraniam, nempe Stettinum, Sundiam aliasque vrbes celebriores; sed et in alias terras, vt in primis, data non semel occasione, Brunsuigam. Nullam urbem saepius inuisit Hamburgo, solitus quippe illuc proficisci, et in publica ibi mercatorum curia res rationesque contrahere maximas, fere quotannis, idque agendo plerumque dierum aliquot hebdomadas ibidem consumere. Omitto Daniam, quo sese contulit saepius, quum etiam a. LXVII. satis longo tempore sit Hafniae commoratus. Ille vero, nisi omnia me fallunt, vsus erat eiusmodi, qui artificem facere perhibetur.

Sed tamen illa omnia postremo non magis in ipsius proprium, quam in commune omnium cedebant commodum, quod quidem commodum curae sibi cordique esse, consulendo, quotiescunque posset, ciuibus quum paullo honestioris conditionis, tum infimae sortis, quum ditioribus, tum pauperioribus, ostendit. Haud facile alii multi magis ipso artificum studia opificumque, immo mercenariorum plures aliorumque plebeiorum familias commodando et occasionem praebendo lucelli faciendi, alere visi sunt. Quantum vel illa re sola profuerit publice, quod locum propter Trauum propeque urbem nauibus construendis aptari suo sumtu curauerit a. LXXXI. nauesque nouas exinde iusserit ibi aliquo numero confici, licet peritiorum modo esse videatur iusta lance veritatis ponderare, tamen illam rem praedicantium quam plurimorum saepe consensus vnus, vna propemodum vox fuit. Quis nauigia vnquam Americana recto cursu Lübecam audiuit venire? At ille primus duas naues mercibus onustas Rettichianis, quae Carolino e littore Carolopoli soluerant, in portum nostrum, vt ita loquar, compulit, vnam anno superiore, hoc ipso alteram. Annon hoc etiam erat quam optime de gloria simul et vtilitate patriae mereri?

Sed parum abest quin fatear, id accidisse calamo praeter opinionem, vt prae ardore studioque magno paene praecurreret mentem, qui aliqua tempore priora transilierim, posteriora praemisierim. Retrogradiendum igitur paullulum est. Ex quo negotia diligenter et paterna simul coeperat et sua tractare, fieri non poterat, quin ciuicis quoque functionibus multis, quibus ex ordine adstringi ciues apud nos fere cuncti solent, admoueretur, et labores cogeretur addere laboribus. Quorum cotenata series eo magis implicatum animum tenebat, quod, adscriptus quum esset collegio mercatorum eorum, qui nomen a cursibus in Scandiam faciendis habent, mox eorundem satis cito eligeretur inter maximos, quos inter anno etiam LXII. bis illo munere functus est, cuius ratio vnum iubet ac solum ad caeteros de grauissimis rebus referre.

Tot curarum igitur atque tantarum vt solamen optimum longeque dulcissimum sibi pararet, matrimonium ambiit feliciterque contraxit, nuptiis Hamburgi a. LXI. a. d. XXVII. Ianuarii celebratis, cum Virgine Nobilissima nullique vel corporis dotibus vel animi secunda ANNA CATHARINA PALM, viri quon-

quondam longe doctissimi et meritis multis et libris eruditissime neque exiguo numero scriptis celeberrimi, IOHANNIS GEORGII PALMII, sacri gregis apud Hambugenses Pastoris vigilantissimi, Filia, quae cum Ipso duodetrigesimum in annum, licet improlis, attamen suauiter omni tempore atque sapienter perque amabiliter magna cum laude vixit. Quam, nunc Viduam proli dolor moestissimam, tristitiae cuiusque Solator Optimus Maximus, DEVS immortalis, vt erigat et in ferissimam vsque senectutem omni felicitate prosperet, pie precamur animoque candidissimo.

A SENATV minime omnium ignorari poterant illius indolis Viri fama, merita, virtutes. Quo minus inexpectatum accidit omnibus, vt a. LXXXIV. a. d. VII. Iulii a PATRIBVS in Ordinem cooptaretur Amplissimum, et exinde semet ipse, quantum dignitate, tantum ardore, diligentia, sedulitate superaret, patriae amator constantissimus, ciuium salutis, atque adeo publicae, quum aestimator, tum inuentor, callidissimus, iustitiae cultor seuerissimus, rerum saluberrimarum hinc auctor atque suator, inde fautor atque promotor acerrimus.

Tam propere autem spem omnem, ex faustissimis his rebus enatam, cheu! esse collapsam! Languere saepiuscule ab aliquo inde tempore visus est, immo seriis per interualla malis calamitatibusque subiici, vt non modo ad caetera opus esset interdum genera sanandi, sed et ad secandum, progredi. Quae Ille vel mala, vel remedia malorum, vehementissime licet affligerent corpus et senium asferre viderentur ante senectutem, non tamen dubitauit ita vel ferre, vel admittere, vel aequi bonique consulere, vel transmittere, vt patientiam viri et insignem constantiam, quotquot viderent, supra modum admirari cogerentur. Maxime, ex quo iudicare coeperat ipse, ingruentibus in valetudinem tot inimicis, non diuturnam sibi fortasse habitationem iri amplius in hac rerum humanarum inanitate concessum. Nam praeflagierit sibi necesse est aliquid huius, quod etiam postremo, proli dolor, euenit. Itaque, si vnquam, ab illo inde tempore studiosissime se vel curis, vel negotiis, quibus per omnem fere vitam fuerat implicatus, neque iucundis modo rebus, verum etiam difficilioribus asperioribusque, subtraxit. Et est credibile, piis illum interea semper indulgisse meditationibus et continuis de beata morte, de caelo, de gaudiorum caelestium perpetuitate ac suauitate cogitationibus. Quid vero? Credibile id esse dixi? Annon fuerunt pro testimonio et facta et varii sermones et saepe repetiti? An, qui Capaneorum instar omni vita omnem respuebant reuerentiam Numinis, tandem sub exitum vitae ad frugem redire visi sunt; Hic, Theologi Generi, qui ad pietatem a teneris erat eruditus, immo sacratissimam religionem pacne fluxerat, vt ita loquar, cum lacte materno, et multitudine beneficiorum suorumque de patria meritorum fere totam distinxerat vitam, neque vnquam aut sacra spreuerat Christiana, aut Ministros horum sacrorum, quorum semper amicitiam potius appetiuerat et societatem, ex quo sensisset, horam non procul a se summam abesse, diuerso se more gessisset? Hoc ideo scripsi maxime, vt quisque mortis, qua fuit abreptus, celeritatem *eu Favoslar* potius et magnam felicitatem, quam tristem acerbitatem, interpretaretur.

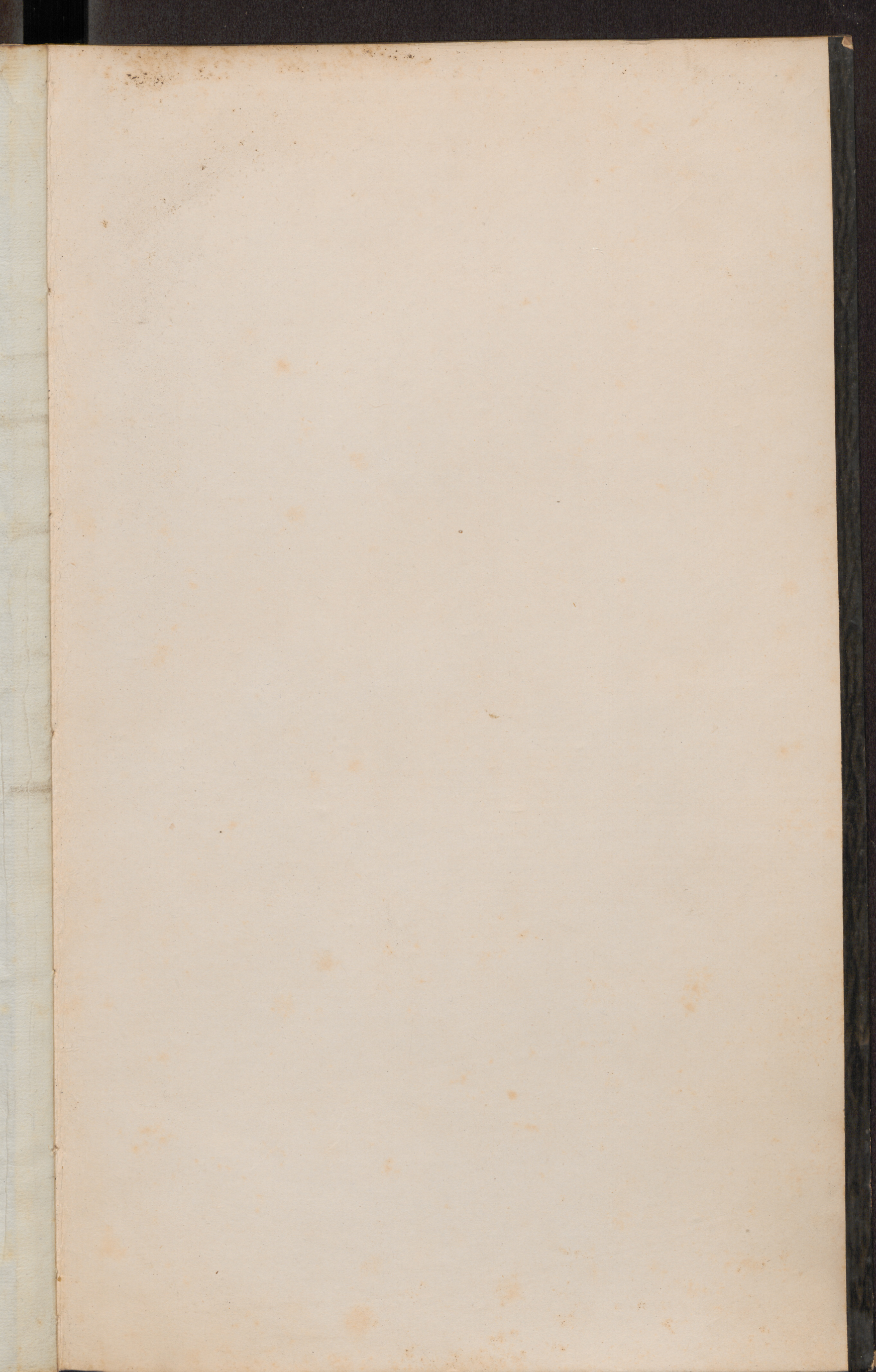
Obiit vero diem in horto, quem intra urbem prope pomarium habebat, amoenissimo, quo se, valetudine ingrauescente, vt magis esset suus et aptior ad agendum, ad patiendum, ad meditandum, quodquod erat necessarium, receperat. In hoc cum fecessu conueniebant, praeter necessarios et fidissimos aliquot amicos et intimos, duo Medici, animi alter, alter corporis, quam fieri poterat, frequentissime. In his Medicorum duorum prior, IOHANNES GERHARDVS KOEPPEN, sacri gregis Perrini Pastor fidelissimus et meritisissimus, quum caetera ipsi praestitit sui muneris humanitatisque suae officia, quod alloquus eum facundissimis, dulcissimis atque sapientissimis monebat, erigebat, roborabat, tum illud, quod a. d. XVI. Maii pabulo atque potu a Redemptore diuinitus instituto eum reficiebat. Alter autem, vir nobilissimus et experientissimus CHRISTIANVS FRIDERICVS TRENDELENBURG, scientiae salutaris Doctor et Effector, felicitate, fama, meritis celeberrimus, ea perficere arte, studio, industria conatus est, quae ipse pro eruditione sua quam accuratissime, sed pro amore et amicitia, non sine acerbis questibus, quod cheu frustra fuit, hac ratione descripsit:

„Tristis, tristem nunc do, vel dare iam heic meum foret, Viri Nobilissimi, Prudentissimi, Senatoris reipublicae nostrae Amplissimi, JO. GVIL. RETTICH morbi historiam; nisi forte nimis longum esset, nimisque triste, singillatim ad amussim repetere sibi succedentia, quibus tandem succumbere coactus fuit, mala omnia, quae quidem omnia capere haec pagina non valet. Sufficiat attingere pauca potiora. Ante res et quod excurrit, vel fere quatuor annos, febris interminens quaedam rarior species, octava dicta, omni septimo die recurrens, per plures eum vexabat menses, transiens sensim in febrem quandam haemorrhoidalem, periodice ac varie vel menstruo spatio, vel bimestri, vel trimestri revertentem, quacum sensim sensimque molimina haemorrhoidalia incresebant, sicutaeque hisce iuncta mala, symptomataque varia, vitalis laticis in viscerum abdominalium anfractibus circuitum impeditum stagnantemque satis lucide probantia; qui quidem fons erat et origo tot mox subsequens malorum. Namque cum paroxysmo quodam, vehementissimo quondam, febris illius, haemorrhoidalis inflammatoriae aemulac, subito simul erupit, ad glutaci alterius partem interiori non longe procul ab ani orificio, phlegmone dolorifica, satis lata, profunda, intus statim pus progignens atque veram sed intus et exus coecam ani fistulam, altissime ad intestinum rectum adscendentem, difficillime hinc operationi medicae subiiciendam, eique obediens. Qua tamen, quamquam dextre felicissimeque peracta, fistulaque sanata, non pariter cum ea cessabant caetera mala, sed potius multiplicabantur et ingravescabant, molimina nempe ista haemorrhoidalia cum omnibus inde pendentibus symptomatibus variis, lumborum dolore, alvo plerumque obstipata, quandoque et, sed raro, nimis laxa &c. Restabat praeterea debilitas quaedam singularis, lassitudo, cachecticus quodammodo habitus, crura subatrida, rufis, dyspnoea, hydrothoracis modo incipientis, modo alius generis hydropis prodromi, urinae quandoque quaedam retentio, plerumque vero eius profluvium satis largum, immo subinde et fere nimium, dysuria modo, modo haematuria, dum scilicet ad vias urinarias esse verterent morus haemorrhoidales. Sed alia oboriebantur incommoda, dum ventriculum, vel diaphragma, vel thoracem atque pulmones, vel ipsum denique caput atque encephalum peterent. Subito saepe haec se invicem excipiebant, et aequo subito saepius plane placideque remittebant, ut quam saepiuscule de valetudine felicissime recuperanda spem optimam alere liceret. Ast evanuit haecce fere omnis, cum 14 circiter ante obitum dies insultus paralytici, vel potius paraplectici, vel si mavis hemiplectici, quamquam valde imperfecti, modo brachia, modo crura, tum lateris unius, tum et alterius, cum linguam, os, genas, immo et caput et ipsum sensorium commune, ferire et afficerentque, ut non modo sensus tum interni laederentur, sed et quodammodo externi. Terrificis hinc formidolosusque ac aegroti nostro plane novus, incognitusque morbus, quamquam breviter satis, satisque, quantum videre licebat, feliciter dissiparetur, praenuntiabat tamen subitum istum nimis metuendum, moxque intra 14 dies satis bene et extra lectum transactos, iam derepente et inopinato fulsecutum Viri Amplissimi obitum. Namque cum per totam noctem placide satis dormisset, die 7 Junii summo mane hora 4a nondum audita, expergefactus laudabat somnum peractum optimum quietumque indeque recuperatas sibi renovatasque vires, optime, id quod ipsemet asseverabat, sese habens, ad finem tamen restinguendam postulabat potum quo utebatur medicatum, quo assumpto, ad somnum cum denuo sese recipere vellet, rursuscula quaedam suborta est, sed cum quadam rhonchi specie, sub qua post paucos conatus spiritum ducendi exanimatus subito et ex improviso nobis ereptus est Vir vita certe longiori dignus, cuius iacturam iam mecum lugent et uxor eius peramata, et agnati, et civium nostrorum cohors tota, et ipse Amplissimi Senatus nostri coetus. Indelebilis nobis sit eius memoria!

Quis vero poterit hanc de suo pectore memoriam facile delere? Vos omnium sane difficillime, VIDUA moestissima, FRATER, Affines, Amici, Propinqui, summo dolore, luctu, desiderio affecti. Sed quo difficilior, eo magis merito, luctus quidem atque moeror, sed animo exterminabitur, quum fontium vobis, e quibus haurit quisque Christianus homo solatia, sit nullus oclusus. Addat vim DEVS ipse conatibus vestris et omnia, quae nunc videntur esse tristitia, suo tempore, in vera gaudia convertat!

Iam, quia corpus exsangue hodie tradendum est sepulcro, rogare audeo MAGNIFICOS ET ILLUSTRES REIPUBLICAE CONSULES, summe venerab. et illustrem reuerendo Canonico. Ordini PRAEPOSITVM, generosiss. Eorund. DECANVM, summe reuer. et excellentiss. Sacrorum PRAESVLEM, nobiliss. consultiss. prudentiss. et experientiss. Reipubl. SYNDICOS et iurium artis medicaeque DOCTORES, adm. reuer. et praeclariss. Sacri Ord. SENIOREM, PASTORES atque SYMMYSTAS, nobiliss. generos. prudentiss. et ampliss. Reipubl. SENATORES, PROTONOTARIVM et SECRETARIOS, denique quotquot forte non nolunt a me rogari, vt exsequias ire dignentur et honorifica sua praesentia pompam funebrem ornare.

P. P. Ipso Exsequiarum die XIII. Iun. A. clc lxxxviii.

Nam Auus Paternus IOHANNES RETTICH, quoad vixit, huic cellae procurandae praepositus fuit. Paterna vero Auia, huius vxor, ANNA REGINA fuit, gente RVFFIA.

Et generis huius Paterni quod vltiorem nullam possumus notitiam dare, non oportere nos credimus nobis vehementer irasci. Sed si quis est forte, cui displiceat ista res, hunc vt placare quodammodo possit illud, optamus, quod de stirpe Materna iamiam licebit paullo plura proferre, saltem gradus illius attingere satis altos.

Etenim gentis Maternae Auus, IOHANNES GVILIELMVS GOERTZIVS, dum vendidit vinum in eadem domo, in qua deinde mercatum initio instituit Pater, et se honeste aluit et suos. Auia vero SOPHIA CATHARINA IOSTENA produxit vsque ad annum XXI. saeculi vitam.

De Proauis Proauisque Maternis adhuc non nisi secundus et secunda exstant: Ille CHRISTOPHORVS IOSTEN vini mercatui felicem operam impendit; huic CLARAE MARIAE STEINFELDAE nomen fuit.

De Atauis denique Atauisque cum tertio atque tertia quartum quartamque coniungimus. Nam tertius ANDREAS IOSTEN Arithmeticus fuit Lubecensis, tertia MARIA BOTHE, alius Arithmetici HENRICI BOTHII, et ELISABETAE BVRMEISTERIAE, filia. Quartus AVGVSTVS STEINFELD suo tempore Mustini, qui pagus est in terra Saxonum Leoburgica, sacrum gregem paut. Quarta denique MAGDALENA DREVESEN fuit, HENRICI DREVESEN, mercatoris illo tempore Lubecensis, filia.

Nec vero Parentibus ea defuit probitas eaque virtus, quae satis exemplo posset bonae indolis filio esse. Sed Huic tamen, praeter domesticam, qua fruebatur, educationem sanctamque quum paternam, tum et maternam disciplinam, incitamento maximo ad currendum in stadio virtutum fuisse vestigia maiorum, quis est, qui dubitare possit? Et accessit ad imbuendum primo ingenium pietate et litteris opera adiutrix viri clarissimi HELMVTH IACOBI GAEDICKE, quem praeceptorem deinde primum habuit schola Cathedralis, ad paullo altius egregioque cum fructu euehendum viri hodie admodum reuerendi praeclarissimique, IOACHIMI HENRICI OSTERMEIERI, A. M. et sacrarum ouium in agro Trauemundano Pastoris meritissimi, quem et fides et eruditionis decus et celebritas tantopere exornat. Certe quam capaci mente, quam obediens, quamque modestus esset puer, annuo spatio in tertia scholae classe, cui fuerat anno XLIV. saeculi insertus, ipse factus eodem anno Gymnasii Subrektor, quotidie testis fui. Quo tempore in primis quoque placebat praeceptoribus praeter me duobus longe meritissimis, nempe non cognato tantum suo CASPARI RVETZIO Cantori, sed etiam CAROLO HENRICO LANGIO A. M. Conrectori.

Scholae hinc valedicto, vt ad res magis praepararetur mercatorias, calligraphicis vacauit exercitationibus et rationariis, duce SCHÜTTIO, magistro Arithmetices. Inde consilio eodem et vt linguae Gallicae imberberet elementa, domum et inter alumnos receptus est a. XLVIII. a francogallico homine DV PARQVET, ad quem tum aliquo numero iuuenes educandi confluere solebant.

Iam vero in paternam rediit disciplinam, introductus nempe a. L. Parentis in conclaue mercatorum secretius, cui vel vnicum interfuisse annum tantundem ipsi valebat, quantum alibi consumsisse quam plurimos. Quare statim insequenti anno LI. transire poterat Hamburgum ibique REINERSIO Fratrum Pari, mercatibus magnis atque peruagatis florentissimo, felicissimam per quadriennium operam commodare.

Redux inde domum factus a. LV. Patris in primis negotia fideliter curare suum duxit. Sed tamen et suum facere mereatum felici omine incepit. Et illo tempore quodcunque sibi et quantumcunque superesse videbat otii vel ab ordinariis laboribus, vel ab itineribus iterum iterumque facie id omne, pro insigni amore patriae, vt egregie disceret in primis, quid ciuium, quid rei publicae resset, impendit. Equidem audiui callidos, vt arbitror, harum rerum aestimatores, qui iudicarent, pauciores ac forte nullos ipso superiores. Iidemque ipsius mercandi peritia, nam ordinis erant mercatorii, plane similem ferebant sententiam, seseque se ab illo non pauca didicisse, ad rem vtramque facientia, fatebantur.

Ac ciuilia mercatoriaque negotia curare alternatim domi, mercatoria sola sibi commendata habere in itineribus, visus est, institutis illis praecipue in Pomeraniam, nempe Stettinum, Sundiam alias vrbes celebriores; sed et in alias terras, vt in primis, data non semel occasione, Brunsvigam. Nunquam vrhem saepius inuisit Hamburgo, solitus quippe illuc proficisci, et in publica ibi mercatorum curia rationesque contrahere maximas, fere quotannis, idque agendo plerumque dierum aliquot hebdomadae ibidem consumere. Omitto Daniam, quo sese contulit saepius, quum etiam a. LXVII. satis longo tempore Hafniae commoratus. Ille vero, nisi omnia me fallunt, vsus erat eiusmodi, qui artificem faueret.

Sed tamen illa omnia postremo non magis in ipsius proprium, quam in commune omnium cedere commodum, quod quidem commodum curae sibi cordique esse, consulendo, quotiescunque posset, ciuium quum paullo honestioris conditionis, tum infimae fortis, quum ditioribus, tum pauperioribus, ostendit. Facile alii multi magis ipso artificum studia opificumque, immo mercenariorum plures aliorumque plebem familias commodando et occasionem praebendo lucelli faciendi, alere visi sunt. Quantum vel re sola profuerit publice, quod locum propter Trauum propeque vrhem nauibus construendis aptari sumtu curauerit a. LXXXI. nauesque nouas exinde iusserit ibi aliquo numero confici, licet peritiorum esse videatur iusta lance veritatis ponderare, tamen illam rem praedicantium quam plurimorum consensus vnus, vna propemodum vox fuit. Quis nauigia vnquam Americana recto cursu Lubecae audiuit venire? At ille primus duas naues mercibus onustas Rettichianis, quae Carolino e littore Caroli soluerant, in portum nostrum, vt ita loquar, compulit, vnam anno superiore, hoc ipso altera. Annon hoc etiam erat quam optime de gloria simul et vtilitate patriae mereri?

Sed parum abest quin fatear, id accidisse calamo praeter opinionem, vt prae ardore studio magno paene praecurreret mentem, qui aliqua tempore priora transilierim, posteriora praemissa Retrogradiendum igitur paullulum est. Ex quo negotia diligenter et paterna simul coeperat et tractare, fieri non poterat, quin ciuicis quoque functionibus multis, quibus ex ordine adstringi ciues a nos fere cuncti solent, admoueretur, et labores cogereretur addere laboribus. Quorum cotenata se eo magis implicatum animum tenebat, quod, adscriptus quum esset collegio mercatorum eorum, nomen a cursibus in Scandiam faciendis habent, mox eorundem satis cito eligeretur inter maximos, inter anno etiam LXII. bis illo munere functus est, cuius ratio vnum iubet ac solum ad caetero grauissimis rebus referre.

Tot curarum igitur atque tantarum vt solamen optimum longeque dulcissimum sibi pararet, munus ambuit feliciterque contraxit, nuptiis Hamburgi a. LXI. a. d. XXVII. Ianuarii celebratis, Virgine Nobilissima nullique vel corporis dotibus vel animi secunda ANNA CATHARINA PALM,

